

HAPPY NEW YEAR

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10

KENTLİNİN
BULUŞMA MEKANLARI:
MEYDANLAR

Onur BAYER
1993 Mezunu
obayer.beelife@gmail.com

1975 Ankara doğumlu olan Onur Bayer, ortaokul ve lise öğrenimini Özel Arı Okulları'nda tamamladıktan sonra Anadolu Üniversitesi Mimarlık Bölümüne girdi. Ankara'da Onur&Anıl Proje isimli şirketin ortağı ve tasarımcısı olan Onur Bayer, evli ve bir çocuk babası.

Günümüzde kullanılan Meydan kelimesi Arapça 'myd' kökünden türemiş Açık Yer anlamındadır. Yunanca Agora kelimesi ise Toplanma yeri, Kamuya açık alan, çarşı anlamındadır. Piazza kelimesi ise İtalyancadır ve Yunancada Agora kelimesinin karşılığıdır. Günümüzde 'Piyasa yapmak' olarak kullandığımız kavramın tam anlamı ise, herkesin ortak bulunduğu bir yerde kendini göstermektir.

Osmanlı'da meydan; sokakların kıvrılarak, daralıp genişleyerek birleştiği noktalardaki açık alanlardır. Bu alanlar mahalle ölçeğinde **oluşmuş** ve mahallenin ihtiyacı kadar alanlarda şekillendirilmiştir. Bahsi geçen 'meydan'lar ancak ufak bir köy ölçeğindeki mahallenin erkeklerinin toplanıp beraber vakit geçirebileceği ve kentin geri kalanından haberdar olamayacağı kadar küçük alanlardır. Dolayısı ile herhangi bir köy meydanından ne işlev ve ne de büyüklük bakımından çok da farkı yoktur.

Avrupa'da ise önemli binaların etrafı açık bırakılarak 'kent' ölçeğinde **tasarlanmıştır**. Oluşmak ve tasarlanmak arasındaki fark önemlidir. Bir meydandan bahsediyorsak, ölçek olarak bir mahalleyi ve bir kenti ayrı ayrı düşünmek de önemlidir.

Tüm bu yazdıklarımın ulaşmak istediğim nokta ise, kent ölçeğinde buluşmanın önemi ve kazanımlarıdır.

Bugün ülkemizin aksine dünyada meydanlar önemini kaybetmeden yaşamaya devam etmektedir. Ülkemizde ise meydanları korumak yerine alışveriş merkezleri inşa ediliyor.

Venedik

Londra

Roma

Önemli olaylarda söz sahibi olmak, insanın kendi değerini diğerleri ile paylaşması kente dair davranışlardır diyebiliriz. Bu durumda çok karmaşık olaylara gitmezsek, piyasa yapmak, kentte var olduğunu diğer insanlara göstermektir.

Daha büyük ve karmaşık olaylara girecek olursak, kenti ve kentli insanı etkileyecek duyurular, toplantılar, siyasi parti mitingleri, isyanlar ve hatta otoritenin güç gösterileri de meydanlarda vuku bulmuştur demek yanlış olmaz. Çünkü meydanlar büyük güç gösterileri için binlerce kişinin seyredebileceği geniş sahnelerdir. Acı bir örnek vermek gerekirse Fransız Devrimi esnasında yapılan idamlar Place de la Concorde da yapılmıştır.

Bugün ülkemizin aksine dünyada meydanlar önemini kaybetmeden yaşamaya devam etmektedir. Ülkemizde ise meydanları korumak yerine alışveriş merkezleri inşa ediliyor. Rafine edilmiş bir ürün gibi, meydanlar, alışveriş ve hoşça vakit geçirme yönleri tutulmuş, kitlesel iletişimden arındırılmış halde AVM'lere dö-

nüştürülmeye çalışılıyor. Tek tük örnekler dışında ancak Cumhuriyet'le ülkemize kazandırılan az sayıdaki meydan ise yakın tarihte trafik tarafından işgal edilmiş bulunmakta. Bu sayede 'olması istenen' alışveriş ve aynı sınıftan insanların arasındaki ufak etkileşimler sağlanırken, 'olması istenmeyen' kitlesel hareketler sokaklara dökülüp kitleselleşmeden engelleniyor.

Zaten bu yüzden az sayıda olan önemli meydanlar güç paylaşımı açısından değerli kabul ediliyor ve kitle heyecanlarının ve coşkularının merkezi olmaya devam ediyor. Bununla beraber Avrupa'da hayat bu mekanlarda akıyor. Kentli olan herkes bu alanlarda buluşabiliyor ve dertlerini dinlemek isteyenlere anlatma fırsatı buluyor.

Benzer şekilde büyük kutlamalar da yine kenti oluşturan bireyler tarafından bu meydanlarda yapılıyor. 1904 senesinin yılbaşında New York Times'ın yeni binasına taşınması esnasında atılan havai fişeklerle bir gelenek başlamış ve her sene binlerce kişinin buluşması ile gelenek sür-

Paris

dürülmüştür. Meydan bu sayede kimliğini bulurken, ışıklı topun inişi seyredilerek bu meydana yılbaşı kutlanır. Bu sayede Times meydanındaki yeni yıl heyecanı etrafındaki restoranlar ve barlarla birlikte binlerce kişinin bulunduğu muazzam bir kutlamaya dönüşüyor.

Paris'te de durum farklı değildir. Yılbaşından önce Champ-Elysees ve bazı önemli yapılar kentin önde gelen sanatçıları tarafından süslenir. Concorde meydanı ile Arc de Triomphe arasında kalan bu bölge Eyfel kulesine güzel bir alternatiftir. Fransız devriminin 100. yılında inşa edilen Eyfel kulesinin çevresindeki meydanlarda toplanan sayıları bir milyona yakın insan, saat 24'ü gösterirken birbirlerini tanınmasalar da beraberce eğlenir ve kalabalıktan yükselen sevgi dolu enerji ile yeni yıla girer.

Roma'da da durum farklı değildir. Sayısız meydanlardan oluşan kentin favori buluşma noktaları MÖ. 27 yılında yapımına başlanan ve yaklaşık yüz seksen yılda yapımı tamamlanan Pantheon'un önünde, Piazza della Rotonda, halkın meydanı anlamına gelen Piazza del Popolo ve Colosseumdur. Yüzlerce yıldır burada yaşayan insanların yaptıkları gibi bir araya gelecek yeni yılı kutlarlar.

New York

Bu örneklere Venedik'te San Marco meydanını, Barcelona'da La Rambla'yı, Londra'da onbinlerce insanın yeni yılı bir arada kutladığı Trafalgar Meydanı eklenebilir.

Ülkemizde İstanbul İstiklal Caddesi ve AVM'ye dönüşmekten son anda kurtulan Taksim Meydanı biraz da olsa benzer tarihsel mekanlardır. Daha eski tarihi olan ancak toplumsal hassasiyet yüzünden bu tür kutlamaların yapılamadığı mekanlara bu yazıda değinmeyeceğim.

Town square is public spaces usually found in the center of the cities. In Europe, they are designed in "urban" scale. If we are talking about a town square, we must separate a neighbourhood and a city of course. The point I want to achieve is the importance and benefits of the meeting at the urban scale.